

KULTURUTSKOTTETS BETÄNKANDE 5/2012 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om temporär ändring av 49 § i universitetslagen

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 21 september 2012 regeringens proposition med förslag till lag om temporär ändring av 49 § i universitetslagen (RP 98/2012 rd) till kulturutskottet för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringsråd Eerikki Nurmi, undervisnings- och kulturministeriet
- organisationschef Raija Pyykkö, Professorsförbundet
- utbildningspolitisk sekreterare Jarmo Kallunki, Finlands studentkårers förbund FSS
- ordförande Tapani Kaakkuriniemi, Forskarförbundet

- sakkunnig, vicehäradshövding Risto Lerssi, Sivistystyönantajat ry.

Dessutom har skriftliga utlåtanden lämnats av

- Aalto-universitetet
- Helsingfors universitet
- Östra Finlands universitet
- Jyväskylä universitet
- Bildkonstakademin
- Lapplands universitet
- Villmanstrands tekniska universitet
- Uleåborgs universitet
- Sibelius-Akademin
- Svenska handelshögskolan
- Tammerfors tekniska universitet
- Åbo universitet
- Vasa universitet
- Finlands universitet UNIFI rf.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att universitetslagen ändras så att den årliga höjningen enligt universitetsindexet inte görs i budgetanslaget till universiteten 2013.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2013 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2013 och gälla till och med den 31 december 2013.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Med hänvisning till propositionen och övrig utredning anser utskottet att propositionen behövs och fyller sitt syfte, när man beaktar det faktiska läget i de offentliga finanserna och de sparbeslut som måste fattas i fråga om statsfinanserna. Regeringen föreslår att ingen årlig höjning enligt universitetsindex ska göras av universitetens budgetanslag för 2013. Utskottet tillstyrker lagförslaget.

Nominellt ökar statens bidrag till universiteten 2013 med ca 20 miljoner euro jämfört med den föregående budgeten. De facto kommer anslaget att sjunka med inmot 8 miljoner euro, när man drar av justeringen av mervärdesskattekomensationen. Dessutom innebär en temporär frysning av universitetsindexet för 2013 att universiteten går miste om nästan 43 miljoner euro i nytt anslag som skulle beakta den ökade kostnadsnivån. Förslaget om att frysa index kommer att påverka universitetens anslag också under de närmaste åren. Universitetens ekonomiska läge kommer 2013 också att försvåras av vissa andra sparåtgärder, såsom besparingar som gäller Finlands Akademis forskningsanslag.

Indexfrysningen gäller inte den justering som görs utifrån skillnaden mellan den faktiska och den uppskattade förändringen i kostnadsnivån 2011 och som betalas ut 2013. Således kommer undervisnings- och kulturministeriet i sitt kompletteringsförslag till budgeten för 2013 att föreslå ett tillägg på 7,8 miljoner euro.

Kulturutskottet anser att utgiftsbesparingarna i den högre utbildningen är mycket problematiska och beklagliga. Universitetens kostnadsstruktur är mycket stabil eftersom lönerna står för ca

60 procent och fastigheterna för ca 25 procent av utgifterna. Lönerna enligt universitetens allmänna kollektivavtal följer det riksomfattande ramavtalet. Avtalet innebär att de allmänna arbetskraftskostnaderna stiger med omkring 3,5 procent 2012 och med 2,8 procent 2013. Hyresavtalen är i regel långvariga och hyreshöjningarna är bundna till det allmänna levnadskostnadsindexet. När universitetsindexet infördes i universitetslagen i samband med att lagen sågs över var syftet uttryckligen att kompensera för den årliga höjningen i kostnadsnivån, vilket i sin tur skulle garantera att universiteten får finansiering för sina grundläggande funktioner också i ekonomiskt svåra tider.

Utskottet understryker att en långsiktig och förutsebar basfinansiering är en förutsättning för att universiteten ska kunna bedriva en effektiv och högkvalitativ verksamhet. Enligt regeringens bedömning kommer en engångsfrysning av universitetsindexet inte att äventyra utvecklingen av universitetens verksamhet på lång sikt. Universitetens sparbeting kommer emellertid enligt utskottets bedömning att öka trycket på universiteten att genomföra allt större verksamhetsmässiga och strukturella reformer för att de högskole- och vetenskapspolitiska uppgifterna ska kunna fullgöras fackmässigt. Det ekonomiska läget kräver enligt inkommen utredning också att personalresurserna används betydligt effektivare och att behovet av lokaler omprövas.

Utskottets förslag till beslut

Riksdagen

godkänner lagförslaget utan ändringar.

Helsingfors den 26 oktober 2012

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Raija Vahasalo /saml
vordf. Inkeri Kerola /cent
medl. Ritva Elomaa /saf
Eeva-Johanna Eloranta /sd
Leena Harkimo /saml
Pauli Kiuru /saml
Kimmo Kivelä /saf
Sanna Lauslahti /saml

Silvia Modig /vänst
Mika Niikko /saf
Mikaela Nylander /sv
Tuula Peltonen /sd
Tuomo Puumala /cent
Pauliina Viitamies /sd
ers. Sari Palm /kd.

Sekreterare var

utskottsråd Kaj Laine.

RESERVATION

Motivering

Vi godkänner inte regeringens förslag om att temporärt ändra 49 § i universitetslagen i anknytning till budgeten för 2013, eftersom den nya universitetslagen från 2010 innefattar ett universitetsindex som infördes för att garantera att universiteten kan utföra långsiktigt undervisnings- och forskningsarbete. Frysningen strider mot andan i både regeringen Katainens program och universitetslagen.

Ett av syftena med universitetsindexet är att se till att universitetens anslag räcker till också under statsfinansiellt sämre år. Den halvering av indexet som gäller i år ser redan i sig ut att tvinga universiteten till betydande personal- och lokalnedskränningar, eftersom omkring 80 procent av universitetens kostnader är utgifter för personal och hyror. Kostnaderna för både personal och lokaladministration kommer uppskattningsvis att stiga med omkring tre procent nästa år.

En frysning av indexet 2013 kommer att leda till att universiteten tvingas till anpassningar motsvarande 43 miljoner euro, vilket innebär att

— nivån på undervisningen och forskningen vid universiteten sjunker, och då fördröjs både de innovationer vår industri behöver och den långsiktiga ekonomiska tillväxt dessa medför

— universitetens möjligheter att bedriva verksamhet försämras för flera år framåt

— universiteten eventuellt blir tvungna att permittera och/eller säga upp personal

— universiteten måste avstå från undervisningslokaler, och då minskar samtidigt hyresinkomsterna för det bolag som förvaltar universitetsfastigheterna

— vissa universitet måste använda strategisk finansiering från undervisnings- och kulturministeriet till löner och hyror i stället för till spetsprojekt.

Förslag

Vi föreslår

att riksdagen förkastar lagförslaget.

Helsingfors den 26 oktober 2012

Ritva Elomaa /saf
Kimmo Kivelä /saf
Mika Niikko /saf

Inkeri Kerola /cent
Tuomo Puumala /cent